

- ЄС та Україні) / Б. М. Криволапов // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С. 304-307. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_1_74.
4. Тоффлер Е. Третя хвиля / Пер. з англ. А. Євси. – К. : Всесвіт, 2000. – 453 с.

Бабак Ярослава Тарасівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри господарського права та процесу

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ

Система охорони здоров'я є пріоритетним елементом соціальної політики держави, оскільки функціонування даної галузі спрямоване на зміцнення і поліпшення здоров'я населення. Об'єктом суспільних відносин у сфері охорони здоров'я є те, на що дійсно спрямована діяльність системи охорони здоров'я як категорії, а саме, здоров'я – як особисте немайнове благо. В свою чергу діяльність у сфері охорони здоров'я пов'язана з товарно-грошовою формою, носить систематичний характер, пов'язана з специфічним видом ризиків, передбачає наявність спеціальних професійних навиків з боку медичних та фармацевтичних працівників [1, с. 477].

Правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я визначаються Законом України «Основи законодавства про охорону здоров'я» від 19.11.1992р. № 2802-ХІІ (далі – Основи), стаття 17 якого лише визначає вимоги до здійснення господарської діяльності в галузі охорони здоров'я [3, ч. 1 ст. 17]. Поняття господарської діяльності з медичної практики закріплене в Ліцензійних умовах провадження господарської діяльності з медичної практики затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2016р. № 285, та визначається як вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я та фізичними особами – підприємцями з метою надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії [4, абз. 2 п. 4]. Таким чином, метою здійснення господарської діяльності у сфері охорони здоров'я є по-перше, надання медичної допомоги, під якою відповідно до статті 3 Основ розуміється діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами,

отруєннями і патологічними станами, по-друге медичне обслуговування, що визначене як діяльність закладів охорони здоров'я та фізичних осіб – підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію в установленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою, але безпосередньо пов'язана з її наданням [3, ст. 1].

Отже, господарська діяльність з медичної практики є безпосередньо пов'язаною з наданням медичної допомоги. Згідно з Основами, безпосередньо охорону здоров'я населення забезпечують санітарно-профілактичні, лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі, санаторно-курортні, аптечні, науково-медичні та інші заклади охорони здоров'я [5, с. 106]. Однак, чи можна вважати діяльність з відпуску лікарських засобів населенню діяльністю, що безпосередньо пов'язана з медичною допомогою. Стверджувальну відповідь підкріплює ч. 1 ст. 54 Основ, де зазначено, що громадяни забезпечуються лікарськими засобами та імунобіологічними препаратами через заклади охорони здоров'я, які мають право на це відповідно до закону [5, с. 105].

Проведення реформи системи охорони здоров'я актуалізує проблему характеристики господарських відносин в сфері охорони здоров'я, визначення місця і ролі медичних установ як повноцінних суб'єктів господарської діяльності. Частиною 10 статті 78 Господарського кодексу України передбачено, що особливості господарської діяльності комунальних некомерційних підприємств визначаються відповідно до вимог, встановлених щодо діяльності державних казенних підприємств, а також інших вимог, встановлених законом [6, ч. 10 ст. 78]. Автономізованому закладу охорони здоров'я надається можливість провадити свою господарську діяльність на засадах господарської самостійності, самофінансування, мати розрахунковий та інші рахунки в установах банків. Можна стверджувати, що комунальне некомерційне підприємство має ширші повноваження у розпорядженні майна, ніж бюджетна установа. Однак, незважаючи на позитивність таких змін у здійсненні господарської діяльності медичними закладами, залишаються відкритими ціла низка питань, вирішення яких є необхідними для повноцінного функціонування реорганізованого закладу охорони здоров'я.

Найбільш спірним аспектом є питання організації фінансування перетвореного у комунальне некомерційне підприємство закладу охорони здоров'я до укладення договору про медичне обслуговування населення з Національною службою здоров'я України. У Методичних рекомендаціях Міністерства охорони здоров'я України з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства схвалених робочою групою з питань реформи фінансування сфери

охорони здоров'я України від 14 лютого 2018 року запропоновано наступні варіанти такого фінансування: 1. Шляхом укладення договорів про медичне обслуговування населення, укладених відповідним розпорядником бюджетних коштів; 2. Шляхом фінансування з відповідного бюджету з використанням програмно-цільового методу (за бюджетною програмою); 3. Шляхом надання фінансової підтримки з місцевого бюджету [7].

Такі шляхи фінансування реорганізованих медичних закладів вторинного і третинного рівнів, на перший погляд, не коригують діючу систему фінансування, комунальні некомерційні підприємства отримуватимуть фінансування з відповідного бюджету, як і до автономізації. Статтею 89 Бюджетного кодексу України передбачено вичерпний перелік видатків, що здійснюються з місцевих бюджетів. До таких видатків належать видатки на охорону здоров'я, а саме на первинну медичну допомогу, покриття вартості комунальних послуг та енергоносіїв комунальних закладів охорони здоров'я, місцеві програми розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я [8, п. 3. ч. 1 ст. 89]. Таким чином, фінансування комунальних некомерційних підприємств даним переліком не охоплюється. Фінансове забезпечення галузі, в даний час є вкрай незадовільним та не відповідає дійсним потребам населення [9, с. 77], тому вирішення проблеми правового забезпечення механізму фінансування медичних закладів після автономізації і до укладення договору з Національною службою здоров'я України є вкрай важливим для створення умов для повноцінного функціонування медичних закладів.

Важливим умовою для здійснення подальшої діяльності реорганізованим закладом охорони здоров'я є отримання всіх необхідних дозвільних документів для можливості здійснення своєї статутної діяльності.

Слід визнати, що при здійсненні господарської діяльності у сфері охорони здоров'я застосовуються традиційні інструменти господарсько-правового регулювання, такі як ліцензування, стандартизація, сертифікація, акредитація [1, с. 475]. Відповідно до статті 15 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» у разі, якщо ліцензіат припиняється в результаті злиття, приєднання чи перетворення і його правонаступник має намір провадити вид господарської діяльності, на провадження якого ліцензіат мав ліцензію, такий правонаступник має право для забезпечення завершення організаційних заходів, пов'язаних з одержанням нової ліцензії на його здійснення, провадити у строк, що не перевищує трьох місяців, такий вид господарської діяльності на підставі раніше виданої ліцензії. Після закінчення цього строку правонаступник зобов'язаний отримати нову ліцензію, а раніше видана ліцензія підлягає анулюванню [10, ч. 4 ст. 15]. Чинна редакція статті 16 Основ визначає процедуру

проходження акредитації правом, а не обов'язком медичного закладу [3, ч. 5 ст. 16]. Однак відсутність акредитаційного сертифіката, де прямо передбачено наявність окремої категорії закладу, може обмежити заклад у здійсненні певних видів діяльності, зокрема у проведенні медичних оглядів працівників певних категорій. Чинним законодавством України не передбачено право правонаступника реорганізованого медичного закладу користуватись попереднім акредитаційним сертифікатом.

Узагальнюючи вищевикладене, необхідно зазначити, що перетворення закладів охорони здоров'я усіх рівнів та забезпечення їх повноцінної господарської діяльності потребує подальшого удосконалення законодавства, забезпечення нормативними передумовами регулювання фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я, без чого функціонування медичних закладів, як повноцінних суб'єктів господарської діяльності, є неможливим.

Список використаної літератури:

1. Пашков В.М. Господарсько-правове регулювання в сфері охорони здоров'я: доктринальні положення / В. М. Пашков // *Правова доктрина – основа формування правової системи держави : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю НАПРН України та обговоренню п'ятитом. моногр. «Правова доктрина України», Харків, 20–21 листоп. 2013 р. / Нац. акад. прав. наук України. – Харків, 2013. – С. 475–479.*
2. Основи законодавства про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992// [Електронний ресурс] – Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики: затверджені постановою КМУ від 02.03.2016р. № 285 // [Електронний ресурс] – Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Пашков В.М. Еволюція правового статусу закладів охорони здоров'я у законодавстві України / В.М. Пашков // *Медичне право спеціальний випуск. – 2017. – № 3. – С. 104–111.*
5. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003р. // [Електронний ресурс] – Режим доступу –<http://zakon.rada.gov.ua>
6. Методичні рекомендації Міністерства охорони здоров'я України з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства схвалених робочою групою з питань реформи фінансування сфери охорони здоров'я України від 14.02.2018 р. / [Електронний ресурс] – Режим доступу –http://moz.gov.ua/uploads/0/3562-moz_metod_recomendations_autonomization_2018_ua_final_web.pdf
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. // [Електронний ресурс] – Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Гнидюк І.В. Сучасний стан фінансового забезпечення галузі охорони здоров'я / І.В. Гнидюк // *Економічний часопис-XXI. – 2015. – № 155. – С. 73-77.*
9. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України // [Електронний ресурс] – Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua>